

דוח פעילות ינואר-יוני 2014

במהלך החודשים ינואר-יוני 2014 המשיכה האגודה לזכויות האזרח בישראל להשתמש בשילוב הייחודי העומד לרשותנו של אמצעים משפטיים, קידום מדיניות, חינוך ופעילות ציבורית, במאמציו להגן על זכויות אדם ואזרח בישראל ובשטחים הפלסטיניים הכבושים ולקדם.

להלן עיקריהן של חלק מפעילויות המפתח שלנו בתחומים שונים בתקופה זו.

זכויות אזרחיות ופוליטיות

הגירה, תושבות ומעמד

החוק החדש למניעת הסתננות: האגודה לזכויות האזרח, בשיתוף עם מספר ארגוני זכויות אדם, [עתרה לבג"ץ בבקשה לבטל את הנוסח החדש לחוק למניעת הסתננות](#), המאפשר כליאה בלתי מוגבלת של מבקשי מקלט במתקן השהייה "הפתוח" חולות. באפריל התקיים דיון בטיעונינו בפני אותו הרכב של תשעה שופטים שביטל פה אחד (בספטמבר 2013) תיקון קודם לחוק למניעת הסתננות. כ-1,500 מבקשי מקלט מוחזקים כרגע ללא הגבלת זמן ב"חולות". על אף שהם מורשים לעזוב את המתקן למספר שעות בין ספירת הבוקר לספירת אחר הצהריים, הרי שבשל מיקומו המרוחק של המתקן, מבקשי המקלט מוגבלים הלכה למעשה לשטחו. מטרת החוק היא לשבור את רוחם של מבקשי המקלט ולכפות על העצורים לתת את "הסכמתם" לעזיבה מרצון ולאפשר לממשלה לטעון כי אינה מגרשת אותם, אלא רק מסייעת להם לעזוב "מרצונם". אנו מחכים כרגע להחלטת בג"ץ בעתירתנו.

הענקת תושבות ל-221 ילדים של מהגרי עבודה: בפברואר הכריז שר הפנים גדעון סער כי [בקשת מעמד התושב של 221 ילדים מהגרים תיענה בחיוב](#). בשנת 2010, כתוצאה ממאמץ רב-שנתי שהוביל הארגון ילדים ישראלים, בשיתוף פעולה עם האגודה לזכויות האזרח ומספר ארגוני זכויות אדם אחרים, החליטה הממשלה להעניק מעמד של תושב לילדים של מהגרים העומדים בתנאים מסוימים, כגון כניסה חוקית של הוריהם ושליטה שוטפת של הילדים בשפה העברית. כ-700 ילדים שעמדו בתנאים אלה הגישו בקשות. לאחר שהארגון ילדים ישראלים התמזג עם האגודה לזכויות האזרח ביולי 2013, המשיכה האגודה לסייע ולתמוך במשפחות המהגרים במהלך ההמתנה הארוכה והקשה לתשובה. בפברואר החליט כאמור שר הפנים לאשר את 221 הבקשות שעדיין היו עומדות ותלויות. בחודשים שחלפו מאז החלטה דרמטית זו סייענו למשפחות אלה בהליכים במשרד הפנים.

מאמץ לשים קץ למעצר ילדים (יחד עם המוקד לפליטים ולמהגרים ועם רופאים לזכויות אדם ישראל): בנובמבר 2013 פרסמנו את מצאיו של [מחקר בנושא תנאי מעצרם של ילדי מהגרים והשפעת המעצר עליהם](#). בחודש ינואר הושק [קמפיין האינטרנט](#) בעניין הנזקים שבכליאת ילדים. [לדף הפייסבוק של הקמפיין](#) כ-20 אלף עוקבים. בפברואר 2014 פרסם [מסמך מדיניות מקיף](#), שנשלח בהמשך למקבלי ההחלטות הנוגעים בדבר.

בחודש אפריל הושק קמפיין האינטרנט בעניין חלופות מעצר. במהלך תקופת הדיווח התקיימו פגישות עם ח"כים, גורמים במערכת הפוליטית וגורמים בממשלה. בפברואר התקיימה ישיבה משותפת של הוועדה לזכויות הילד וועדת העובדים הזרים של הכנסת. לאחר מכן התקיימה פגישה עם הסגל הבכיר של משרד הרווחה לדין בחלופות למעצר.

במקביל התקיימה פעילות ספציפית בעניין מתקן המעצר יהל"ם בנמל התעופה בן גוריון בשיתוף עם המוקד. בחודש נובמבר נשלחה בקשת חופש מידע, ועם קבלת הנתונים הם פורסמו. בהמשך לכך, בחודש מרץ, נשלחה פנייה עקרונית לשר הפנים וליועמ"ש בעניין התנאים במתקן. במענה לכך הודיע שר הפנים כי ילדים אינם מוחזקים לעת הזו במתקן. אנו שוקלים את המשך צעדינו.

שירותים למבקשי מקלט בלשכות משרד הפנים: לאחר אימוץ תיקון מס' 4 לחוק למניעת הסתננות צמצם משרד הפנים את שעות קבלת הקהל עבור מבקשי מקלט ואת מספר הלשכות שנותנות להם שירות. הדבר גרם לעומס רב מאוד ולמצוקה רבה בקהילה, שרבים ממנה לא הצליחו לחדש את רישיונותיהם והתרוצצו ברחבי הארץ בניסיון נואש לעשות זאת. בפברואר פנינו למנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה בעניין. נענינו כי הרשות מודעת ותפעל להקל. בהמשך לכך נפתחה לשכה ייעודית בתל-אביב שפתוחה שעות ארוכות. הדבר הוביל להקלה בעומס, ואולם המצב עודנו קשה והתנאים בלתי נסבלים. אנו עוקבים אחרי דרך הטיפול בלשכה החדשה ושוקלים פתיחה בהליכים משפטיים על מנת לטפל בעניין.

❖ משפט פלילי: זכויות חשודים, עצורים ואסירים

מרחב מחיה לאסירים: בחודש מרץ עתרה האגודה לזכויות האזרח לבג"ץ יחד עם רופאים לזכויות אדם (רל"א) – ישראל והמכללה למשפטים ומנהל ברמת גן, בנוגע ל**צפיפות היתר בבתי הסוהר בישראל**. בעתירה דרשנו שהמדינה תנסח תכנית שתבטיח לכל אסיר מרחב מחיה נאות, וכי לכל אסיר יוקצה שטח מינימלי של ארבעה מטרים רבועים על מנת למנוע ענישה אכזרית, משפילה ובלתי אנושית. עתירתנו זכתה לסיקור תקשורתי נרחב. טרם נקבע דיון בעתירה בבג"ץ.

תקופות מעצר בשטחים הכבושים: באפריל **2014** בג"ץ **באופן חלקי** בנוגע לתקופות המעצר המופרזות והמפלגות החלות על תושבים פלסטיניים של השטחים הכבושים בהשוואה ליהודים ישראלים החיים באותם אזורים עצמם. בג"ץ הורה למדינה לשקול מחדש את עמדתה בנוגע לשלושה נושאים: תקופות מעצר לקטינים פלסטינים, תקופות מעצר בטרם הגשת כתב אישום לבגירים החשודים בעברות שאינן מוגדרות כעברות ביטחוניות, ותקופות המעצר המרביות מרגע הגשת כתב אישום ועד לתום ההליך המשפטי. בית המשפט הורה למדינה להגיש את תשובתה עד חודש ספטמבר 2014. עם זאת, בית המשפט דחה את העתירה בנוגע לתקופות מעצר בטרם הגשת כתב אישום לבגירים פלסטינים החשודים בעברות המוגדרות כעברות ביטחוניות, ופסק כי תקופות מעצר אלה סבירות ומידתיות, על אף שהן עדיין ארוכות במידה ניכרת מאלה החלות על מתנחלים ישראלים, הכפופים לחוק האזרחי הישראלי ולא לחוק הצבאי.

החוק למניעת טרור: בפברואר החלו דיונים בוועדת חוק חוקה ומשפט של הכנסת בנוגע **לחוק המוצע למאבק בטרור**, שהוא חלק מתהליך ממשלתי המכוון לביטול מצב החירום הנמצא בתוקף מאז 1948 ולהחלפת אמצעי חירום שונים בחקיקה מודרנית נגד טרור. בעוד שהמטרה של ביטול מצב החירום – תולדה של עתירה לבג"ץ שהגישה האגודה לזכויות האזרח לפני למעלה מעשור – ראויה לשבח וצריכה הייתה להיות מושגת זה מכבר, למעשה מבקשת החקיקה לנרמל, ובמקרים מסוימים להחמיר, תקנות והוראות חירום דרקוניות שמקורן בשלטון המנדט הבריטי. האגודה לזכויות האזרח הגישה נייר עמדה מעודכן, וצוות האגודה נפגש עם חברי כנסת ועם מקבלי החלטות אחרים בנוגע לחוק.

האזנות סתר: במאי דחה בית המשפט המחוזי בירושלים [עתירת חופש מידע](#) שהגישה האגודה לזכויות האזרח בבקשה לחייב את משרד ראש הממשלה לספק לאגודה את מספרם של צווי הציתות שהגיש ראש הממשלה במהלך חמש השנים האחרונות, ובכלל זה את מספר האנשים – ומספר האזרחים והתושבים הישראליים – הנכללים בצווים אלה. המדינה טענה בתגובתה כי המידע אינו מצוי כלל ברשות ראש הממשלה. האגודה לזכויות האזרח מתכוונת לערער על החלטת בית המשפט המחוזי בפני בית המשפט העליון.

❖ חופש הביטוי והזכות להפגין

החוק למניעת חרם: בפברואר שמע הרכב של תשעת שופטי בג"ץ את [עיתרתנו לבטל את החוק למניעת פגיעה במדינת ישראל באמצעות חרם \("חוק" החרם\)](#). החוק, שנכנס לתוקף בשנת 2011, מקים זכות לתביעת נזיקין פרטית (אזרחית) נגד פרטים או ארגונים הקוראים לחרם על מוצרים המיוצרים בהתנחלויות או על קשרים כלכליים עם ישראל באופן כללי. החוק מאפשר למתלוננים להגיש תביעה אזרחית ללא צורך להוכיח נזק ממשי, וכן מאפשר לשר האוצר להטיל קנס כספי, ובכלל זה הסרת פטור ממס על עמותות ללא כוונת רווח הקוראות לחרם. בעתירתנו, אותה הגשנו בשיתוף עם עמותות אחרות, טענו שהחוק מפר את הזכות החוקתית לחופש ביטוי, כמו גם את הזכויות לכבוד האדם ולשוויון, ובמתכוון זורע בלבול בין ביטוי היוצא נגד הממשלה ובין ביטוי המבקש לפגוע במדינה. העונשים החמורים הקבועים בחוק יוצרים אפקט מצנן על חופש הביטוי באופן המונע מאנשים להשתמש בחרם כאמצעי להבעת עמדה פוליטית.

חופש ביטוי במוסדות להשכלה גבוהה: בחודש מרץ ערערנו לבית המשפט העליון על פסיקת בית המשפט המחוזי בחיפה אשר דחה את [תביעתנו נגד אוניברסיטת חיפה](#). בתביעתנו ובערעור אנו טוענים כי יש לבטל לאלתר את הסעיף בתקנון האוניברסיטה אשר מעניק לנשיא המוסד את הסמכות להשעות כל פעילות ציבורית באוניברסיטה. באוניברסיטת חיפה מושמות הגבלות קשות במיוחד על חופש הביטוי של סטודנטים שאינם מזהים עם עמדות הרוב, ובמיוחד על זה של סטודנטים ערבים.

- בחודש מאי [פנתה האגודה לזכויות האזרח לנשיא האוניברסיטה העברית בירושלים](#) בעקבות תקרית שבה סטודנטים שהשתתפו בהפגנה פוזרו באלימות על ידי מאבטחי האוניברסיטה ועל ידי שוטרי משמר הגבול. במכתבה ציינה האגודה כי כל בקשות הסטודנטים להפגין נגד חוק הגיוס הצבאי החדש נדחו על ידי האוניברסיטה, וכי שירותי האבטחה של האוניברסיטה הגיבו בצורה לא-פרופורציונלית למשמרות מחאה שקוימו ללא אישור רשמי, בלא הצדקה. במכתב הביעה האגודה את דאגתה מפני האיזמים על פעילות ציבורית וחופש הביטוי באוניברסיטה.

חוק האיסור על שימוש בסמלים נאציים: בינאר הציגה האגודה לזכויות האזרח את עמדתה בפני ועדת השרים לענייני חקיקה וביקשה מחבריה להתנגד להעברת [חוק איסור השימוש בסמלים ובכינויים נאציים](#). חוק זה מבקש להחיל איסור גורף על השימוש בשמות ובסמלים המקושרים לנאצים ולשואה באמצעות עונשי מאסר. האגודה לזכויות האזרח מתנגדת לחוק זה היות שהוא יגביל במידה חמורה את השיח הציבורי בישראל ויפגע בזכות החוקתית לחופש הביטוי. למרות בקשתנו, אישרה ועדת השרים את החוק, וכעת הדרך פתוחה להביא אותו בפני מליאת הכנסת.

❖ הזכות לפרטיות

הפרטת מאגרי מידע: (פרטיות והפרטה) ביולי 2013 הגישה האגודה [עתירה בדרישה שרשם החברות יבטל את חוזהו עם החברות הפרטיות המנהלות את מאגר המידע שלו](#). הפרטת החברות הציבוריות לשעבר הובילה להפרות חמורות של חיסיון המידע על ידי החברות הפרטיות שנשכרו לנהל אותו. עתירתנו מציינת את כשלי

הפיקוח המתרחשים כאשר הממשלה מפריטה את תחומי אחריותה ומפריטה את נכסי הציבור והמידע שלו. בדיון שנערך בחודש פברואר בבית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים דחה בית המשפט את עתירתנו בנימוק טכני לאור הצהרת המדינה כי בכוונתה לתקן את חוליי ההפרטה הללו באמצעות חקיקה חדשה. אנו ממתינים לעדכון ממשרד המשפטים באשר ליישום ההצהרה.

חיסיון רפואי: בפברואר, בתגובה לחוזר שפורסם על ידי מנכ"ל משרד הבריאות המורה להכניס מערכת לשיתוף מידע רפואי לפעולה, הזהירה האגודה לזכויות האזרח את הכנסת ואת היועץ המשפטי לממשלה כי מערכת שכזו תהווה "דלת אחורית" להשקת מאגר מידע רפואי ארצי בלא חקיקה מתאימה. אנו עומדים על כך שהמערכת המקוונת חייבת להיות כפופה לפיקוח שיוודא כי ייעשה במידע שימוש ראוי, מוגבל, וכזה המכבד את זכויות החולים ורצונותיהם. כתוצאה מהתערבותנו, היועץ המשפטי לממשלה נכנס לתמונה ויישום החוזר של משרד הבריאות הושעה.

בנוסף, בפברואר ייצגנו את הוועד למלחמה באיידס **כידיד בית המשפט** המחוזי בלוד, בענינו של גבר נשא HIV שהגיש תביעה על אפליה ועמד בסיכון שזהותו תיחשף בעקבות פרסום הפסיקה בעניינו. בית המשפט קיבל את עמדתנו ואסר על פרסום שם וזהות התובע.

סודיות רפואית במקום העבודה: בחודשים ינואר ומרץ קיימו אנשי צוות האגודה פגישות עם פקידים שונים במשרד המשפטים, משרד הכלכלה וקופות החולים על מנת לנסות לקדם חוקים ותקנות לשמירה על זכויות החיסיון הרפואי של עובדים.

זכויות חברתיות וכלכליות

הזכות לקיום בכבוד

הפחתת העוני: בתחילת 2014 פרסמה האגודה לזכויות האזרח **נייר עמדה מקיף** על התקן הישראלי לקיום בכבוד ולקצבת הבטחת הכנסה תחת הכותרת "אין דבר כזה". נייר העמדה מותח ביקורת על האופן שבו נקבע סכום קצבת הבטחת הכנסה בישראל כיום – הליך מנהלי שרירותי הנתון לקיצוצים בכפוף לשיקולים פוליטיים בכל רגע נתון. בינואר הצגנו את עמדתנו בפני ועדת אלאוף למלחמה בעוני. בעוד שחברי הוועדה הביעו תמיכה בעמדותינו ושקלו לכלול אותן בהמלצות הסופיות של הוועדה, נראה שהופעל עליהם לחץ להסיר את ההמלצה לניסוח מדד לחיים בכבוד וליצירת מנגנון חדש לקביעת רמת הבטחת הכנסה.

חובות של אנשים החיים בעוני: בחודש מרץ יזמה האגודה לזכויות האזרח מפגש ראשון מסוגו של ארגונים ופעילים המעורבים בסוגיית החובות של אנשים החיים בעוני. עשרים וחמישה ארגונים יוצגו בפגישה, לצד עורכי דין פרטיים ופעילים קהילתיים. מאז הפגישה מתוכננת סדרה של יוזמות חדשות ומשותפות. במקביל, האגודה ממשיכה לקיים מחקר משפטי בנוגע לנורמות השונות בתחום אכיפת חובות וגבייתם.

הליך הוגן בתוך מערכת הרווחה: בחודש פברואר נפגשו נציגי האגודה לזכויות האזרח עם מנכ"ל משרד הרווחה, מר יוסי סילמן, טרם פרסום דוח המשרד בנושא "הוצאת ילדים למוסדות מחוץ לבית וזכויות ביקור". במהלך הפגישה הרחיבו נציגי האגודה בנוגע למספר סוגיות יסוד שלא זכו להתייחסות מספקת בדוח, והציגו הצעות לשיפור. **הצעותינו** התמקדו בעיקרן בצורך בשקיפות ובפיקוח מוגבר על ועדות ההתערבות וההערכה הממליצות על אפשרויות הטיפול בילדים בסיכון.

הזכות למים: **הקמפיין** המוצלח של האגודה לזכויות האזרח נגד ניתוקי מים הוביל להפחתה במקרי ניתוק המים בקרב אוכלוסיות חלשות מסוימות. בעוד שנמשכים ההליכים המשפטיים בבית המשפט העליון בנוגע **לעתירתנו** בדבר הסדרת ניתוקי המים, המשיכה האגודה ליטול חלק פעיל בדיוני ועדת הכספים של הכנסת וביצירת **טיוטת**

[כללי ניתוק המים](#) שהוגשה לרשות המים לאישורה. האגודה הביעה עמדה עקרונית לפיה יש לאסור כליל על ניתוקי מים, וכי יש לספק לכל אדם כמות מינימלית של מים בלי קשר למצבו וליכולתו לשלם. לאחרונה קיבלה האגודה הודעה מוועדת הכנסת כי בשל הלחץ הציבורי שיצרו האגודה ושותפותיה בפורום המים, נוטה רשות המים לקבל את טיוטת הכללים שנדונו בוועדה, וכי היא תגיש טיוטה חדשה שתכלול את העיקרון לפיו אף אדם לא ינותק כליל מאספקת המים.

❖ הזכות לדיור

הזכות לדיור בר השגה: בחודשים האחרונים התמקדו פעילויותיה של האגודה לזכויות האזרח, במסגרת הקואליציה לדיור בר-השגה, בקידום סעיפי דיור בר-השגה בתוך שלוש הצעות חוק של חוקי תכנון מרכזיים שהוגשו על ידי הממשלה. במיוחד שמה לה האגודה למטרה להשפיע על החקיקה כך שתכלול הוראות המחייבות את רשויות התכנון והבנייה לספק דירות שעלותן מופחתת לאנשים בעלי הכנסה נמוכה ובינונית, זאת בכדי להפחית את הוצאות הדיור של משפחות בעלות הכנסות נמוכות ובינוניות ולסייע להן לממש את זכותן לדיור. במהלך תקופת הדיווח היינו עדים להכנסת סעיפי מפתח של דיור בר-השגה לחקיקה, ובכלל זה סעיף לפיו כל מיזמי הבנייה הגדולים לדיור חייבים לכלול מספר מינימלי של דירות מיועדות לדיור בר-השגה, וכן סעיף נוסף, הנותן לגופי תכנון מקומיים את הכוח להעניק זכויות בנייה נוספות לגורמים המתכוונים להגדיל בפרויקטים שלהם את הקצאת הדירות בנות-ההשגה.

הזכות לשוויון בדיור: האגודה לזכויות האזרח פרסמה התנגדות נחרצת ל**פטור ממע"מ על רכישת דירה חדשה** לישראלים שהשלימו שירות צבאי או שירות לאומי. זאת בשל העובדה שפטור כזה יפלה לרעה אוכלוסיות שלרוב אינן מבצעות שירות כזה, ובהן ערבים-ישראלים וחרדים. עם התקדמות חקיקה זו במושב הכנסת הקרוב, יהפוך נושא זה לסוגיה מרכזית במאמצינו להבטיח שוויון ביישום הזכות לדיור.

זכויות חסרי הבית: בחודש מרץ, בתגובה ל**עיתרתנו**, העניק בית המשפט העליון תוקף משפטי לנוהל חדש שהוכרז על ידי עיריית תל אביב-יפו, ושהפחית משמעותית את יכולתם של פקחי העירייה להחרים את רכושם של חסרי בית המתגוררים במקומות ציבוריים. בית המשפט הכריז כי העירייה אינה יכולה לאסור על נוכחותם של חסרי בית בשטחים ציבוריים או להחרים את רכושם האישי אלא אם כן קיימים מטרד רציני או פגיעה גופנית. אנו מקווים כי עיריית אחרות ורשויות מקומיות אחרות תאמצנה אף הן את המדיניות הזו.

❖ הזכות לטיפול רפואי

ועדת גרמן – קמפיין לשימור הרפואה הציבורית: בפברואר שלחו האגודה לזכויות האזרח ורופאים לזכויות אדם – ישראל את **נייר העמדה המשותף "בלי הבדל בין עשיר לעני"** לפקידים בכירים במשרד הבריאות, לחברי כנסת ולחברי ועדת גרמן לחיזוק מערכת הבריאות הציבורית. בנייר העמדה אנו ממליצים על 10 צעדים להצלת מערכת הבריאות הציבורית, במיוחד בנוגע לאיזון שבין רפואה ציבורית ופרטית. אנו קוראים להפסקת כל שירותי הרפואה הפרטיים הניתנים כעת בבתי חולים ציבוריים, מתוך אמונה שהשירותים הציבוריים הם הדרך היחידה להבטיח גישה שווה לשירותים רפואיים ולהגשים את הזכות לבריאות לכל ישראלי. המודל שלנו, שעוצב בידי מומחים בתחום הבריאות, המדיניות הציבורית והכלכלה, יחזק את מערכת הבריאות הציבורית, יקצר את התורים, יאפשר למטופלים לבחור בעצמם את רופאיהם ללא תוספת תשלום, וירחיב את הגישה לשירותי בריאות.

מאז חודש פברואר מנהלות האגודה לזכויות האזרח ורל"א-ישראל [קמפיין](#) המיועד להשפיע על החלטת ועדת גרמן. נוסף על הפצת נייר העמדה כלל הקמפיין גם סיקור נרחב במדיה החברתית, הפגנה בתל אביב בחודש מרץ, ופרסומם והפצתם של ציטוטים מפי בכירים בתחום הרפואה התומכים במערכת הבריאות הציבורית ומתנגדים להפרטה. עשרות מתנדבים ופעילים השתתפו בקמפיין שלנו, שזכה לסיקור תקשורתי נרחב.

ב-25 ביוני פרסמה ועדת גרמן את מסקנותיה והמליצה שלא לספק שרותי בריאות פרטיים בבתי החולים הציבוריים בישראל, אלא להגדיל את תקציב הבריאות הציבורית כדי לקצר את תורי ההמתנה ולחזק את מערכת הבריאות הציבורית, ובכך אמצה את המלצתה העיקרית של האגודה לזכויות האזרח. זה היה הישג משמעותי למאמצי קידום המדיניות ולקמפיין הציבורי שלנו בעד חיזוק הבריאות הציבורית ונגד הפרטת שרותי הבריאות. אמנם חלק מהמלצות הוועדה משמר גורמים בלתי שוויוניים במערכת הבריאות, שבהם תמשיך האגודה לזכויות האזרח להיאבק, אך אנו מעודדים מהצלחתנו ובייחוד מחלקנו בהתנגדות הגוברת בציבור להפרטה.

נגישות לשונית (שירותים לדוברי אמהרית, ערבית ורוסית): לאחר התכתבות ממושכת עם משרד הבריאות ופגישה שנערכה בחודש מרץ עם מנכ"ל המשרד, פתחנו בהליכים משפטיים, הממוקדים בעיקרם בקופות החולים הגדולות, מכבי וכללית, אשר נראה כי אינן מיישמות את החוזר משנת 2011 בנוגע לנגישות לשונית ותרבותית באספקת שירותי בריאות.

שוויון לאזרחי ישראל הערבים

❖ תכנון, קרקעות ודיור

ייצוג הולם לנשים ולערבים במועצת רשות מקרקעי ישראל: בדיון שנערך בחודש פברואר [בעתירה](#) שהגישו האגודה לזכויות האזרח וארגון איתך-מעכי – משפטניות למען צדק חברתי, הכריז נשיא בית המשפט אשר גרוניס כי אין לקבל את היעדר הייצוג לאזרחים ערבים והייצוג החסר של נשים במועצת רשות מקרקעי ישראל, והורה לנציגי המדינה להציג פתרון לבעיה תוך 45 יום. הנשיא גרוניס ציין גם כי אם הצעת המדינה לא תניח את דעת השופטים, יפסוק בית המשפט בנושא מבלי לקיים דיון נוסף בעתירה. העתירה, שהוגשה ב-2010, דורשת למנות למועצת רשות המקרקעין כחברים קבועים ערבים ונשים ביחס שיבטיח ייצוג הוגן לאוכלוסיות אלה. רשות מקרקעי ישראל, שהמועצה עומדת בראשה, מחזיקה בכוח ביצועי חריג בתורת הגוף האחראי ל-93% מקרקעות המדינה. בין עשרת החברים הנוכחיים, רק אחת היא אישה – מנכ"לית משרד המשפטים – ואין אף לא ערבי אחד.

תחנת המשטרה בלוד: בחודש פברואר קיימה ועדת המשנה לערעורים במועצה הארצית לתכנון ובנייה דיון בנוגע ל**ערעורנו** (שהוגש בשיתוף עם עמותת במקום ותושבים מקומיים) על החלטת הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה של מחוז מרכז שדחתה את התנגדותנו לתוכנית לבנות תחנת משטרה בשכונת כרם אל-תופאח בלוד. בדיון הצגנו את הסיבות שבגינן אנו מתנגדים להקמת תחנת משטרה במגרש הנדון, והצענו שימושים חלופיים למגרש שייטיבו לשרת צרכים מקומיים לנוכח האפליה ארוכת השנים נגד השכונה. באפריל נדחה ערעורנו והתוכנית לבניית תחנת המשטרה אושרה. החלטנו שלא להוסיף ולערער, אלא להתמקד במקום זאת במאמצים לקידום פתרונות תכנון מקיפים עבור השכונה.

❖ שוויון בהקצאת משאבים ציבוריים

כיתות וסגל במערכת החינוך הערבית: בחודש פברואר קיימנו דיון שולחן עגול עם ועדת המעקב לחינוך ערבי בנושא האפליה הנרחבת בהקצאת כותות לימוד ואנשי סגל למערכת החינוך הערבית. כעשרה ראשי מחלקות חינוך מרשויות מקומיות ערביות ואנשי מקצוע מתחום החינוך נטלו חלק בדיון. שלחנו מכתב ליו"ר הוועדה לאתגרים במערכת החינוך הערבית במשרד החינוך ובו הצגנו את מכלול הבעיות במערכת החינוך הערבית, ומאוחר יותר נפגשנו לדיון בנושא עם יועץ של שר החינוך. נוסף על כך השתתפנו בכנס בנושא חינוך לגיל הרך במגזר הערבי, ונפגשנו עם יושבי ראש של מחלקות חינוך מרשויות מקומיות ערביות על מנת לבחון אפשרויות להתערבות משפטית.

סדנאות והרצאות על זכויות אדם לארגוני נשים ערביות: במחצית הראשונה של 2014 השלמנו את סדרת הסדנאות וההרצאות שלנו להעצמת ארגוני נשים בקהילות ערביות, כחלק מפרויקט משותף עם הארגון הפמיניסטי כייאן. קיימנו הרצאות בשבע קהילות, בהשתתפות כ-25 נשים בכל הרצאה. הנושאים שנדונו כללו חינוך לזכויות אדם, חקיקה אנטי-דמוקרטית, הזכות לשירותי בריאות, זכויות תכנון ובנייה, ואיחוד משפחות. קיבלנו משוב חיובי מאד מן המשתתפות.

❖ זכויות הבדווים בנגב

כפר בדווי לא מוכר מערער על תוכנית העיר הכפוי: בחודש מרץ הגשנו, יחד עם במקום – מתכננים לזכויות תכנון ותושבי הכפר הבדואי הלא מוכר ואדי אל-נעם, [עתירה לבג"ץ](#) נגד תוכנית מחוזית להרחיב את העיירה שגב שלום, שמטרתה העיקרית היא העברתם הכפויה לעיירה של 10,000 תושבי ואדי אל-נעם. ואדי אל-נעם, הנמצא באזור רמת חובב, נוסד בשנות ה-50' של המאה הקודמת כאשר תושבי הנגב הבדואים הועברו לשם תחת משטר צבאי. מאז נחשבת הקהילה כ"זמנית" ולא חוברה למים, לחשמל, למערכת הביוב, לקווי הטלפון או לרשת הכבישים, ותושביה סובלים ממחסור חמור בשירותים כגון חינוך. יתרה מזאת, במהלך העשורים האחרונים, כמה מן המתקנים המסוכנים ביותר בישראל מוקמו בקרבה מיידית לוואדי אל-נעם, ובכלל זה אזור התעשייה רמת חובב ואזור התעשייה הצבאי רמת בקע, המשמש כיום, בין השאר, להטמנת חומרי נפץ. בעתירה נטען כי התוכנית המחוזית מציעה יישוב מחדש באזור הקרוב במידה מסוכנת לסכנות אלה, וכי היא תכפה על הבדווים עיר כפוי אל תוך שכונות מאוכלסות בצפיפות של שגב שלום, ובכך תהווה סכנה לאורח החיים המסורתי שלהם.

❖ הזכות לשוויון

אפיון אתני ("פרופיילינג") בנמלי התעופה – פרישת מערכת אבטחה חדשה: בנובמבר 2013 הסכים בג"ץ לשמוע את [עתירתנו](#) בנוגע לשימוש בלאום ערבי כקריטריון לחיפוש ("אפיון אתני") בנמלי התעופה. בית המשפט נתן למדינה ארכה עד אפריל 2014 ליישם את מערכת האבטחה החדשה שלה בנמל התעופה בן גוריון – מערכת שאמורה לעשות שימוש בהליכים שוויוניים ואחידים יותר. בפברואר 2014, לקראת פרישת המערכת החדשה, חידשנו את [קמפיין המדיה](#) ברשתות החברתיות אותו השקנו לראשונה ב-2013, וביקשנו דיווחים מנוסעים בנוגע לשינויים בהליכי האבטחה בנמלי התעופה. באפריל הודיעה המדינה על הפעלת מערכת האבטחה החדשה (HBC). האגודה לזכויות האזרח ביקשה מפרקליטות המדינה מידע בנוגע לסורק הגוף שנזכר בהודעה, ולהפרות אפשריות של הזכות לפרטיות, כמו גם הבהרות בנוגע לקריטריונים לפתיחת מזוודות במערכת החדשה. אנו ממתנים לתשובת המדינה, ועל בסיסה נגיב לבקשת המדינה למשוך את העתירה.

זכויות הפלסטינים בשטח C – גירושים והריסת בתים ❖

שטח אש 918: בינואר 2013 הגישה האגודה לזכויות האזרח [עתירה לבג"ץ](#) נגד תוכניות המדינה לגרש כאלף פלסטינים החיים בכפרים באזור המכונה שטח אש 918 בדרום הר חברון. באוקטובר 2013 הפנה בג"ץ את שני הצדדים לגישור ומינה את השופט העליון לשעבר זמיר כמגשר. הגישור החל בנובמבר 2013 ועודנו בעיצומו. בינואר 2014 חתמו הצדדים על הסכם המקפיא הן את צווי הגירוש ואת הבנייה החדשה במקום למשך תהליך הגישור, אולם שני הצדדים מפרים את ההסכם, והצבא מקיים אימונים בשדות האזור. בית המשפט האריך את הגישור עד סוף יולי 2014.

חירבת זנוטה: בשנת 2007 [עתרה האגודה לזכויות האזרח לבג"ץ](#) בנוגע לתכנית להרוס את הכפר חירבת זנוטה שבדרום הר חברון. בדיון שהתקיים בנובמבר 2013 הורה בית המשפט לצדדים לדון בהצעת המדינה למקם מחדש את הכפר כולו בפאתי דהרייה. מאז קיימנו פגישה אחת עם המנהל האזרחי. היות שלמדנו שהאזור המיועד כבר מיושב והאדמה מוחזקת באופן פרטי, הצענו פתרונות מציאותיים יותר והעלינו שאלות. לא קיבלנו תשובה מן המנהל האזרחי למרות ניסיונותינו החוזרים והנשנים ליצור קשר עם נציגיו. דיון בבג"ץ נקבע לחודש יולי.

הזזת תוואי גדר הפרדה בעקבות עתירות ג'יוס-פלאמה: נמשכת הסלילה בתוואי גדר הפרדה החדשה. האגודה לזכויות האזרח מקיימת קשר שוטף עם המנהל האזרחי ועם מנהל גדר הפרדה, בנוגע לסוגיות העולות לאורך תהליך הבנייה. צוות האגודה מקיים גם קשר שוטף עם התושבים ומבקר באזור בקביעות. אשת השטח שלנו מספקת לחקלאים סיוע בהשגת אישורי גישה אל אדמותיהם שמעבר לגדר (באזור התפר) מראש מנהל התיאום והקישור האזורי, כמו גם סיוע בטיפול בבעיות העולות מפעם לפעם בתיאום העברת סחורותיהם ממקום למקום.

זכויות קטינים בהליכים משפטיים ❖

האגודה לזכויות האזרח הגישה בקשה על בסיס חוק חופש המידע במטרה לקבל מידע עם ההנחיות והכללים הנוגעים למעצרם, החזקתם במעצר וחקירתם של קטינים פלסטינים בשטחים הפלסטיניים הכבושים, ובחודש פברואר קיבלה בתשובה מסמך המכיל הנחיות כלליות ומעורפלות מאד. שלחנו בקשה להבהרות ומידע נוסף. הגשנו בקשה דומה גם לצה"ל וטרם קיבלנו תשובה עניינית. בנוסף, במהלך החודשים מרץ ואפריל קיימנו מספר פגישות עם נציגי יוניצ"ף וארגון הצלב האדום על מנת לדון בזכויות קטינים במערכת המשפט הפלילית הצבאית.

פרויקט המשפט ההומניטרי הבינלאומי ❖

במהלך תקופת הדיווח קיימו האגודה לזכויות האזרח וארגון הצלב האדום הבינלאומי הכשרה משותפת מקיפה בחוק ההומניטרי הבינלאומי עבור 25 בעלי משפטים, ובכלל זה עורכי דין העובדים בארגוני זכויות אדם, עורכי דין מן המגזר הפרטי, מן המגזר הציבורי ומן האקדמיה. קיימנו שישה ימי לימוד מלאים בתל אביב עם מצגות שהועברו על ידי מגוון רחב של מרצים מן האקדמיה, הצבא וארגוני זכויות אדם.

במהלך תקופת הדיווח קיימנו גם 12 תוכניות לחינוך בנושא החוק ההומניטרי הבינלאומי במכונות קדם-צבאיות, כשחלקן היו תוכניות חד-פעמיות ואחרות היו סדנאות רב-מפגשיות ובכלל זה סדנא של תשעה מפגשים. סך של

300 תלמידים במכינות קדם-צבאיות השתתפו בתוכנית שלנו. נוסף על כך קיימנו שלוש הרצאות בנושא המשפט ההומניטרי הבינלאומי עבור סטודנטים באוניברסיטת תל אביב ובאוניברסיטה העברית.

זכויות האדם בירושלים המזרחית

עתירה לבג"ץ להחזרת זרם המים בירושלים המזרחית: בחודש מרץ, לאחר כשלושה שבועות במהלכם עשרות אלפי תושבים בשכונות ירושלים שממזרח לגדר ההפרדה נותרו ללא מים זורמים, הגישה האגודה לזכויות האזרח, יחד עם תושבים מקומיים ומנהיגים בקהילה, [עתירה לבג"ץ](#). בעתירה ציינה האגודה כי לרוב הבתים בשכונות ראס חמיס, ראס שחאדה, דחיית א-סלאם ומחנה הפליטים שועפט (כולם בתוך שטחה המוניציפלי של ירושלים), הכוללות סך של בין 60-80 אלף תושבים, אין מים כלל או במקרה הטוב יש זרם מים חלש הנפסק לפרקים. למשפחות לא נותרה ברירה אלא לרכוש מים בבקבוקים או במכלים ולהגביל את השימוש למינימום ההכרחי. העתירה דרשה כי הרשויות האחראיות – רשות המים והביוב, המשרד לתשתיות לאומיות, אנרגיה ומשאבי מים, חברת הגיחון (חברת המים של ירושלים) ועיריית ירושלים – ינקטו בכל הצעדים הדרושים לוודא שמים זורמים יסופקו לכל הבתים באזור. הזכות למים היא זכות יסוד הכרוכה בזכויות לבריאות ולכבוד האדם. בחודש אפריל העניק בג"ץ למדינה 60 יום נוספים להציג עדכון בנוגע להתקדמות בטיפול בבעיה. התערבותנו המשפטית לוותה בפעילות תקשורתית ענפה להגברת מודעות הציבור לבעיה (בסוף מרץ קיימנו סיור באזור לשמונה עיתונאים ובלוגרים בולטים בישראל), בסיוורים באזור לדיפלומטים, ובקמפיין [מקוון](#) שהגביר עוד יותר את המודעות ועודד שליחת מכתבים לרשויות. הנושא סוקר בהרחבה בתקשורת הישראלית והבינלאומית.

3 בתים: סרט תיעודי: במהלך הרבעון הראשון של 2014, הפיקה האגודה לזכויות האזרח [סרט תיעודי](#) בן עשר דקות שהציג את החיים שמעבר לגדר ההפרדה בירושלים המזרחית באמצעות הצגת סיפורן של שלוש משפחות פלסטיניות המתגוררות שם ואשר קיבלו בסוף 2013 הודעה לפיה עיריית ירושלים מתכוונת להרוס את בתיהן. "3 בתים" צולם בראס חמיס ובראס שחאדה, שכונות בירושלים המזרחית שנותקו משאר העיר כאשר נבנתה גדר ההפרדה ב-2002. מאז, שכונות אלה ורבות האנשים שהתגוררו בהן מוזנחים כליל על ידי עיריית ירושלים. ב-2013 הוחרף מצב זה עוד כאשר העירייה הכריזה על כוונתה להרוס את בתיהם של אלפי תושבים. הסרט תורגם לערבית ולאנגלית. ב-25 במאי, לקראת יום ירושלים, שיתפנו והפצנו את הסרט באמצעות המדיה החברתית והעלינו אותו לאתר שלנו. אנו מתכוונים להשתמש בסרט בקידום המדיניות שלנו מול עיריית ירושלים, לארגן צפיות ודיונים בישראל ובחו"ל ולהגיש את הסרט לפסטיבלים לסרטים תיעודיים על מנת להגביר את המודעות למצב שהוא מתאר.

הזכות לחינוך: הנושא העיקרי בו מתמקדת האגודה לזכויות האזרח בתחום החינוך הוא הצורך הדחוף בבניית עוד בתי ספר וגני ילדים בירושלים המזרחית, וביישום פסיקת בג"ץ בנושא. אנו גם מעלים בפני הרשויות במכתבים ובפגישות עם בעלי תפקידים בעיות אחרות כמו הסעות, המחסור בפקחים ויועצות, והתקציבים הנמוכים.

בחודש אפריל החלה העירייה לספק הסעות לאלפי התושבים המתגוררים בשכונת ראס חמיס (הממוקמת מעבר לגדר ההפרדה ובה רק בית ספר אחד) כדי לאפשר להם להגיע לבתי ספר בשכונות אחרות. במשך שנים רבות היה על תלמידים אלה להגיע באופן עצמאי למחסום הממוקם במרחק מספר קילומטרים מבתיהם ולעלות על הסעות לבתי הספר שם. כתוצאה ממספר התערבויות מצד האגודה לזכויות האזרח ומצד ועדת התושבים, דאגה לבסוף העירייה להסעות האוספות את הילדים בבתיהם בבקרים והמחזירות אותם הביתה אחר הצהריים.

שירותי דואר: בחודש פברואר קיים בג"ץ דיון רביעי [בעתירתנו](#) הנוגעת לגישה המוגבלת לשירותי דואר בירושלים המזרחית. בדיון טענו כי מאז החלו ההליכים המשפטיים מורגש רק שיפור מזערי בחלוקת הדואר במזרח ירושלים. התושבים ממשיכים להתמודד עם מחסור בסניפי דואר, היעדר מרכזי חלוקה עם תיבות דואר, חלוקה

לא-סדירה וחלקית לבתים, וחלוקה לחנויות במקום לבתים. בית המשפט ביקש מהאגודה לזכויות האזרח להציע אתרים למרכזי חלוקה בשכונות השונות בעצה אחת עם התושבים והמנהיגים הקהילתיים. בעקבות הדיון קיימנו פגישה עם נציגי חברת הדואר ותושבים ממספר שכונות, ובסוף מרץ הגשנו לבית המשפט רשימת הצעות למרכזי חלוקת דואר בירושלים המזרחית. לעתירתנו הייתה השפעה חיובית: בחודשים הראשונים של 2014 המשיכה עיריית ירושלים להעניק שמות לרחובות שעד אז נעדרו שמות, ולמספר את הבתים, והתחייבה להשלים את התהליך ברוב שכונות ירושלים המזרחית במהלך שנת 2014. מתן שמות לרחובות ומספרים לבתים מאפשר גם לאמבולנסים להגיע לכתובות מדויקות ומהר יותר בשעת חירום.

חינוך לזכויות אדם

המחצית הראשונה של 2014 הייתה תקופה פעילה מאד עבור מחלקת החינוך לזכויות אדם שלנו. המחלקה ארגנה למעלה מ-143 פעילויות (כמו סדנאות מרובות מפגשים, הרצאות וכנסים) בכ-38 מוסדות חינוך וארגונים שונים ברחבי ישראל, מאר שבע, שדרות ורהט בדרום עד עכו, סכנין וקרית שמונה בצפון. המחלקה המשיכה לפתח חומרים פדגוגיים, לייצג לבתי ספר ולתנועות נוער, להפעיל את האתר "[הסדנא](#)" בעברית ובערבית, לנהל דו-שיח על חינוך לזכויות אדם עם קובעי מדיניות, ולשתף פעולה עם עשרות ארגוני זכויות אדם וצדק חברתי [בקמפיין "גזענות – לא בבית ספרנו"](#). כמו כן השתתפנו בדיון שולחן עגול על דו-שיח בין-מגזרי ביוזמת שר החינוך, שהיווה הזדמנות מצוינת לחשוף מאות בעלי תפקידים בכירים במשרד החינוך ובמוסדות החינוך השונים לעבודת האגודה לזכויות האזרח בתחום החינוך לזכויות אדם.

❖ חומרים פדגוגיים

האגודה לזכויות האזרח פיתחה והפיצה [ערכת לימוד](#) לקראת היום הבינלאומי נגד גזענות, על מנת לספק למורים בכל המקצועות את הכלים הפדגוגיים להתמודד עם הנושא. בשיתוף עם מחנכים ומומחים בולטים, פיתחנו ערכה להטמעת ערכי זכויות אדם וחינוך נגד גזענות בלימודי המדעים, ערכה על הטמעתם בלימודי ההיסטוריה, וערכה להטמעתם בלימודי השפה האנגלית בבתי הספר. ערכות אלה ואחרות יהוו חלק מספר עליו עובדת האגודה בנושא החינוך נגד גזענות. סגל האגודה עובד גם על ערכת לימוד בנושא [צילום חברתי](#) ככלי לחינוך נגד גזענות, בניסיון לספק בדרך זו רעיונות לפעילויות למורים בתחומים כמו אזרחות, מדעי החברה ושעת מחנך.

❖ אתר האינטרנט

[הסדנא – אתר חינוכי לדמוקרטיה וזכויות אדם](#), שמפעילה האגודה לזכויות האזרח בעברית ובערבית, מנגיש את החומרים החינוכיים שמפתחת האגודה למחנכים ולציבור הישראלי בכללותו. במהלך תקופת הדיווח פרסמנו באתר מספר ערכות לימוד שפיתחנו, פוסטים על סוגיות זכויות אדם העולות מאירועי השעה, ועדכונים לגבי פעילויות מחלקתיות שונות. החומרים שפורסמו באתר מהווים את הבסיס לניוזלטר ששלחנו ליותר מ-2500 מחנכים ברשימת התפוצה שלנו. [האתר בשפה הערבית](#) כולל מספר חומרים שפיתחנו במיוחד עבור הציבור הערבי, בכדי לענות על צרכיו ולהתמודד עם סוגיות בנות זמננו המשפיעות על המגזר הערבי. לאורך תקופת הדיווח רשם האתר העברי ממוצע של 1,740 צופים נבדלים, והאתר בערבית רשם ממוצע של 1,510 צופים נבדלים.

❖ קמפיין: גזענות – לא בבית ספרנו

האגודה לזכויות האזרח וארגון שת"ל הובילו [קמפיין מדיה חדשה](#) יחד עם 80 ארגוני חברה אזרחית לקראת היום הבינלאומי נגד גזענות. כחלק מהקמפיין יצרנו מיני-אתר שבו הצגנו מגוון רחב של חומרי לימוד ומאמרים בהם יכולים מחנכים ממגוון רחב של מסגרות להשתמש כדי לחנך נגד גזענות ולעודד דיונים בנושא. הקמפיין עשה

שימוש גם במדיה חברתית, שם שיתפנו אינפו-גרפיקה המציגה את חוויותיהם של תלמידים הסובלים מגזענות, פרסמו חומרים בארבע שפות (עברית, ערבית, אמהרית ורוסית) וקידמו אותה דרך רשתות חברתיות. סקר שנערך על ידי ארגוני החברה האזרחית כחלק מהקמפיין העלה כי הציבור הישראלי מודאג מבעיית הגזענות הגוברת בישראל וכי הוא מצפה מהממשלה וממערכת החינוך להתמודד עמה. הקמפיין חשף לציבור את חומרי הלימוד שלנו, ומיצב את האגודה כמובילה וכמומחית בתחום החינוך נגד גזענות.

❖ כנסים

במהלך תקופת הדיווח ארגנה האגודה לזכויות האזרח שלושה כנסים מוצלחים. ארגנו יום עיון על זכויות אדם והקשר שלהם להוראה עבור תלמידים ומורים במכללת בית ברל, אשר כלל רב-שיח שהציג מספר סוגיות זכויות אדם בנות זמננו בישראל, תוך התמקדות בזכות לשוויון ובזכותן של קבוצות שונות באוכלוסיה לחינוך. קיימנו כנס משותף עם משרד החינוך במרץ, לציון היום הבינלאומי נגד גזענות. הכנס כלל דיון בנושא הפתרונות לאפליה, מחזה בנושא מקרים של גזענות במערכת החינוך, והרצאה מפי נציג משרד החינוך על הקמפיין של המשרד נגד גזענות. בחודש מרץ קיימנו גם כנס ארצי בירושלים עבור תנועת הצופים, כחלק מתפקידנו כיועצים לתנועות וארגוני נוער. הכנס כלל סדנאות בנושאים כגון פליטים, מבקשי מקלט ומהגרי עבודה, נשים ומגדר, זכויות להט"בים וזכויות המיעוט הערבי. נוסף על כך השתתפה האגודה באירוע רב-מכללתי בסמינר הקיבוצים תחת הכותרת "יהודים וערבים בין הים התיכון לנהר הירדן", שבו נטלו חלק סטודנטים ממכללות יהודיות וערביות בהרצאות, דיוני שולחן עגול וסדנאות במגוון סוגיות הנוגעות ליחסי יהודים וערבים.

❖ הכשרה וסדנאות

הכשרת מורים: במהלך תקופת הדיווח קיים הצוות שלנו ימי עיון, הכשרות וסדנאות רבים למורים במגזרי היהודי והערבי כאחד, תוך התמקדות בהוראת ערכים דמוקרטיים, זכויות אדם, הזכות לשוויון, וכלים להתמודדות עם גזענות ועם אירועים גזעניים בבתי ספר. קיימנו הכשרות כאלה גם עבור סטודנטים במכללות להוראה, וסיפקנו להם כלים פדגוגיים להעברת חינוך לערכים דמוקרטיים, להתמודדות עם אירועי גזענות בכיתות, ולהובלת דיונים בסוגיות שנויות במחלוקת בכיתה.

פרויקט צילום חברתי: בין חודש ינואר לחודש אפריל קיימנו שמונה מפגשים של [פרויקט הצילום החברתי](#) אותו השקנו באוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע בשיתוף עם התאחדות הסטודנטים. הפרויקט מעודד צעירים מהפריפריה המחויבים לאקטיביזם ללמוד על סוגיות זכויות אדם, ומצייד אותם בכלים לפעילות חברתית העושים שימוש בטכנולוגיות נגישות – צילום ורשתות חברתיות. המפגשים עסקו בזכויות אדם, צילום חברתי, אקטיביזם, והשימוש ברשתות חברתיות לקידום מטרות. ערכנו סיור בכפרים הבדואיים הבלתי מוכרים, וקיימנו פגישה עם צלמי ארגון אקטיביסטילס.

❖ פרויקט משטרה: זכויות אדם במגע עם המשטרה

חומרי לימוד להכשרה משטרתית: האגודה לזכויות האזרח השלימה את פיתוחם של חומרים לערכת לימוד להכשרה פנימית שתבוצע על ידי מפקדה של כל תחנת משטרה בישראל. כל מפקד תחנה ירצה לצערי התחנה וקציניה בעצמו, ובכך יגביר את הסיכוי לקבלתו החיובית של נושא זכויות האדם מצד אנשי המשטרה. חומרי הלימוד שכתבנו בוחנים באופן ביקורתי את ההיגיון שמאחורי הסיווג והזיהוי על בסיס רקע אתני, גזעי, דתי, מיני, מגדרי, וסוציו-אקונומי וגורמים אחרים.

ערכות לצעירים בנושא זכויות מול המשטרה: בחודש אפריל החלה האגודה לזכויות האזרח לפתח ערכת לימוד בשפה העברית עבור בני נוער, בנושא זכויותיהם מול המשטרה. בכוונתנו להשלים את הערכה באביב הזה, להעלות אותה לאתר מחלקת החינוך לזכויות אדם של האגודה, ולהשתמש בה בפעילויותינו וסדנאותינו עבור ארגוני נוער בחודשים הקרובים.

סדנאות לנוער ערבי בנושא זכויות מול המשטרה: במהלך תקופת הדיווח, קיימה מחלקת החינוך לזכויות אדם סדנאות ופעילויות נרחבות בשפה הערבית בנושא זכויות האדם בזמן מגע עם המשטרה. הובלנו מספר תוכניות (חד-יומיות ורב-מפגשיות) בקהילות ערביות עבור קבוצות נוער בני 15-18, בבתי ספר ובמסגרות אחרות, תוך התמקדות בחופש הביטוי, הזכות למחוט, הפרת זכויות וחינוך עם המשטרה – מעצרים, החזקה במעצר, חיפוש, זכויות עצורים, תנאים לחיפוש חוקי וכו'.

סדנאות למורים ערבים בנושא זכויות מול המשטרה: במהלך תקופת הדיווח קיימה האגודה לזכויות האזרח מספר הכשרות מקיפות למורים בבתי ספר ערביים ברחבי ישראל, בנושא זכויות אדם במהלך מגע עם המשטרה, ובכלל זה מפגש הכשרה בבית ספר בצפון הארץ בעקבות תקרית אלימה במקום. בכל מפגש הכשרה משתתפים לרוב כעשרים מורים.

פעילות ציבורית

הפעילות הציבורית של האגודה לזכויות האזרח כוללת שימוש בתקשורת מסורתית, במדיה חדשה, באתר האינטרנט שלנו ובכלי הסברה ציבורית כדי לקדם ולתמוך במגוון הרחב של הסוגיות שצוינו לעיל, בהן מתמקדות מחלקותינו השונות. במהלך תקופת הדיווח עמל צוות האגודה ללא לאות להגביר את המודעות הציבורית להפרות משמעותיות של זכויות אדם בישראל ובשטחים הפלסטיניים הכבושים.

❖ קידום מדיניות

מאמצי קידום המדיניות של האגודה לזכויות האזרח בנושאים השונים שבהם אנו פועלים מתבצעים **בכנסת** ומול משרדי ממשלה, בעבודה בתוך קואליציות, בניסיון לבלום יוזמות הפרטה ותהליכי הפרטה בתחומים שונים, ובמאבק בחקיקה אנטי-דמוקרטית. בהקשר של חקיקה אנטי-דמוקרטית, הסוגיה העיקרית בה טיפלנו במהלך החודשים האחרונים הייתה **חוק המשילות**, הכוללת את הסעיף המעלה את אחוז החסימה בבחירות לכנסת. למרות מאמצינו, במסגרתם הפכנו כל אבן, ולמרות מאמציה של האופוזיציה בכנסת, החוק עבר. טיפלנו גם **בהצעת חוק היסוד: מדינת הלאום היהודי** אשר מקודמת בימים אלה על ידי הממשלה. מאמצי חקיקה נגד ארגוני זכויות אדם צצו שוב – והאגודה לזכויות האזרח הגישה ניירות עמדה בתגובה – אולם הצעות החוק לא התקדמו מעבר לשלב ועדת השרים לחקיקה.

❖ פעילות תקשורתית

בתקופת הדיווח הוזכרה האגודה לזכויות האזרח פעמים רבות ובהקשרים שונים בתקשורת בשפה העברית. אזכורים אלה כללו דיווחים על העבודה המשפטית של האגודה בבתי המשפט, תגובות האגודה ליוזמות חקיקה ולנושאים מרכזיים בחדשות, **טורי דעה** שנכתבו על ידי חברי צוות האגודה, וסיקור אירועים שונים שהאגודה יזמה או השתתפה בהם. כמו כן גדל הסיקור של האגודה בתקשורת בשפה הערבית, עם הוספת דוברת בשפה הערבית לצוות שלנו. האגודה ממשיכה לקיים קשרים ארוכי-טווח עם עיתונאים, ומארגנת עבורם סיורים ותדרוכים כאמצעי לחנך אותם בנושאי זכויות אדם.

❖ קמפיינים ציבוריים

כפי שצוין לעיל, במהלך תקופת הדיווח קיימנו **קמפיין ציבורי נרחב** בנוגע לזכות לבריאות ולשירותי רפואה, במטרה להשפיע על ועדת גרמן כך שתבחר לחזק את שירותי הרפואה הציבוריים בישראל. הקמפיין, שנערך בשותפות עם ר"א-ישראל, היה ברובו מקוון, באמצעות רשתות חברתיות. למעלה מ-150,000 איש נחשפו אליו, ויותר מאלפיים איש השתתפו בו באופן פעיל. נוסף על המרכיב המקוון תיאמנו הפגנה של כ-200 פעילים בשדרות רוטשילד בתל אביב. כמו כן השתתפנו בעצרות מחאה תחת כיפת השמיים במהלך דיוני ועדת גרמן יחד

עם תנועת "מחנות העולים". השתתפנו בשני כנסים חשובים בכנסת, האחד שעסק בהתנגדות לשירותי רפואה פרטיים והאחר בנושא ביטוחי בריאות משלימים.

ב-2014 המשכנו בקמפיין שלנו בשפה הערבית תחת הכותרת "בית", המהווה חלק מהפרויקט שלנו בנושא תכנון ובנייה והזכות לדיור במגזר הערבי. במהלך תקופת הדיווח פרסמנו, [באתר האינטרנט שלנו](#) ובעמוד הפייסבוק של הקמפיין, פוסטים רלוונטיים בנוגע לתכנון ובנייה, הריסת בתים, זכויות דיור ונושאים דומים.

❖ אתר האינטרנט, מדיה חברתית וניוזלטרים

אתרי האינטרנט של האגודה לזכויות האזרח – [בעברית](#), [בערבית](#) ו**[באנגלית](#)** – מעודכנים מדי יום עם המידע הטרי ביותר בנוגע לפסיקות משפטיות, החלטות כנסת והפעילות הציבורית של האגודה. במהלך תקופת הדיווח המשכנו גם בהפצת עותקי דפוס של [פרסומים](#) חשובים שיש בהם תועלת לאזרחים מן השורה. כל פרסומי האגודה זמינים ברשת, ואתרינו זוכים להכרה נרחבת כמסלקה של מידע בנושאי חירויות אזרחיות, זכויות אדם, ופסיקות משפטיות והחלטות מדיניות המשפיעות על זכויות אלה.

נוכחותה של האגודה לזכויות האזרח ברשת גדלה במהלך תקופה זו. בין החודשים ינואר ומאי 2014 אתר האינטרנט העברי של האגודה לזכויות האזרח רשם ממוצע של 16,600 צפיות נבדלות בחודש; אתר האינטרנט באנגלית רשם ממוצע של 2,150 צפיות נבדלות בחודש; אתר האינטרנט בערבית רשם ממוצע של 2,755 צפיות נבדלות בחודש.

נוכחותנו בפייסבוק ובטוויטר התרחבה אף היא בחודשים האחרונים. בתקופת הדיווח, כמות התומכים בעמוד הפייסבוק העברי שלנו עלתה ל-9,068; לעמוד הפייסבוק שלנו בשפה הערבית יש 3,422 תומכים; ולעמוד הפייסבוק שלנו בשפה האנגלית יש 3,603 תומכים. לחשבון הטוויטר העברי שלנו יש מעל 7,094 עוקבים, ולחשבון הטוויטר שלנו באנגלית יש 1,929 עוקבים.

באמצעות שילוב של כלים מקוונים ולא-מקוונים, מאמצי החינוך הציבורי שלנו סיפקו מידע מועיל על מצב זכויות האדם בישראל לתומכי זכויות אדם בישראל ומחוצה לה.

ניוזלטרים ועדכונים: [הניוזלטר החודשי](#) של האגודה לזכויות האזרח בערבית נשלח לכ-6,750 מנויים, בעוד שעדכונים בשפה האנגלית נשלחים לכ-3,642 מנויים. האגודה שולחת גם עדכון שבועי מהכנסת ([בעברית](#) ו**[באנגלית](#)**), המתמקד בדיונים האמורים להתקיים בכנסת ומעדכן את הקוראים באשר לעמדת האגודה בנושאים העומדים על הפרק. העדכון מן הכנסת נשלח כיום לכ-900 מנויים בערבית ולכ-700 מנויים נוספים, ומספרים אלה ממשיכים לגדול. עדכון האקטיביזם שלנו (בעברית) נשלח לכ-1,415 מנויים.

❖ גיוס תמיכה בישראל ופעילות לצירוף חברים

האגודה לזכויות האזרח בישראל רואה בהגדלת בסיס החברים ומאגר התורמים שלה בישראל מטרה אסטרטגית לחיזוק עמדתנו הציבורית במדינה. במהלך תקופת הדיווח המשכנו במאמצינו ארוכי-הטווח להגדיל את מספר החברים באגודה. נכון למאי 2014, מניין חברי האגודה עומד על כ-737. בינואר קיימנו אירוע מיוחד, "[גאגא](#) אגודה". אוהד נהרין ולהקת המחול הנודעת בת שבע יזמו והעניקו שיעור "גאגא" ל-500 משתתפים בהאנגר 11 בנמל תל אביב, כאשר כל ההכנסות הוקדשו לאגודה. כל ההוצאות סביב האירוע – המקום, הפרסום, המוסיקה והרקדנים – נתרמו לאגודה. נוסף על גיוס התרומות, האירוע הגביר את הנראות של האגודה בציבור.

❖ המערך לפניות הציבור

מחלקת הפעילות הציבורית שלנו כוללת גם את [הקו החם לפניות הציבור](#), שהוא הקשר שלנו לעולם החיצון, לקבוצות ולפרטים הפונים אלינו כדי לקבל מידע בנוגע לזכויות אזרח ולסיוע משפטי במקרים בהם זכויותיהם מופרות. הקו החם לפניות הציבור מורכב ממתנדבים נוסף על עובדות האגודה. מאז ינואר 2014 טיפלה האגודה ב-900 בקשות פרטניות לסיוע. יכולתה של האגודה לסייע לפניות הציבור לרוב מוגבלת למתן מידע מפורט והסברת הדרך הטובה ביותר לממש את זכויות האזרח בעת מגע עם רשויות הממשל. עם זאת, במקרים שבהם הרשויות מפרות את זכויותיו של אדם באופן חמור במיוחד, אנו מתערבים באופן פעיל על ידי כתיבת מכתבים או הגשת התנגדויות וערעורים. בין התחומים שבהם התערבה האגודה בהצלחה לאחרונה בעקבות פניות מן הציבור נכללים ניתוקי מים, סוגיות אזרחות ותושבות, ומקרי אפליה שונים.

❖ רשתות וקואליציות

האגודה לזכויות האזרח ממשיכה לקחת חלק פעיל במספר רשתות וקואליציות של ארגוני חברה אזרחית, ותפקידנו העיקרי בהן הוא ניסוחה והוצאתה לפועל של אסטרטגיית קידום המדיניות. בין קואליציות אלה נמנות: [הקואליציה הארצית להעסקה ישירה](#), הפורום לאכיפת זכויות עובדים, פורום עשר הקהילות, [המטה לתכנון אחראי](#) (המתואם על ידי שתיל), קואליציית [האקדח על שולחן המטבח](#), [הקואליציה לדיור בר-השגה](#), [המטה הציבורי לשוויון בבריאות](#) והמטה למאבק בעוני.